Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**ZM24.01418**
Onderwerp	**Zienswijze op concept-agenda en begroting 2025-2028 en uittreding Montferland Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen**
Datum raadsvergadering	**4 juli 2024**
Raadscommissie	Algemene commissie
Datum raadscommissie	26 juni 2024
Programma	Paragraaf Verbonden Partijen
Portefeuillehouder	H. Rodoe

Zienswijze op concept-agenda en begroting 2025-2028 en uittreding Montferland Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Inleiding

Op 15 april jl. heeft de Groene Metropoolregio (GMR) aan de colleges en raden de regionale agenda en begroting 2025-2028 aangeboden (bijlage 1). De gemeenteraden kunnen hier een zienswijze op indienen. De GMR vraagt aan de gemeenten of zij zich herkennen in de ambities en bijbehorende acties in de concept-regionale agenda 2025- 2028. Tevens roept de GMR op aan alle vijf de opgaven deel te nemen gelet op de samenhang tussen deze opgaven. Ook moet de GR gewijzigd worden wegens de uittreding van de gemeente Montferland. Ook hierover kunt u desgewenst een zienswijze indienen.

Voorstel

1. In te stemmen met de ontwerp-regionale agenda 2025-2028 en de conceptbegroting 2025- 2028 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen en het voornemen uit te spreken:
- in te tekenen op twee opgaven: Groene groeiregio en Verbonden regio;
- de mogelijkheid tot deelname aan de opgaven Ontspannen en Circulaire regio nader te onderzoeken.
2. Geen zienswijze in te dienen met betrekking tot de voorgenomen wijziging van de GR wegens uittreding van de gemeente Montferland.
3. In een RIA opiniërend te spreken over het onderzoek naar deelname aan meerdere opgave(n).

Beoogd effect

Gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen t.a.v. de ontwerp- regionale agenda 2025-208, de conceptbegroting 2025-2028 en het uittreden van Montferland.

Argumenten

Karakter van de regionale agenda

Dit is de derde regionale agenda van onze regionale samenwerking. Bij de behandeling van de regionale agenda 2023-2024 is de wens uitgesproken door (bijna) alle gemeenteraden om in het vervolg een vierjarige agenda te presenteren, zodat de raden steeds ‘midterm’ beslissen over voortzetting van de samenwerking. De regionale agenda is opgebouwd uit het regiobureau en de vijf opgaven; Productieve regio, Verbonden regio, Circulaire regio, Ontspannen regio en Groene groeiregio. Momenteel doet Mook en Middelaar aan 2 opgaven mee: De Verbonden regio en de

Groene groeiregio. De inhoud van de opgaven is na een intensief proces binnen de bestuurlijke platforms tot stand gekomen. Voor de periode 2025-2028 ligt de focus op uitvoering van de plannen die in de afgelopen jaren zijn gemaakt. De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel.

Belang en herkenbaarheid van de regionale agenda
Het belang van de regionale samenwerking is duidelijk en is ook gebleken uit de evaluatie van de samenwerking.
- Voor een aantal taken die de GMR uitvoert, zoals de Woondeal en het Regionaal mobiliteitsplan is het wenselijk dan wel vereist dat die in regionaal verband worden opgepakt.
- De GMR speelt een belangrijke rol bij kennisontwikkeling en -deling op thema's waar de gemeente onvoldoende expertise heeft of inzet kan plegen
- De regionale samenwerking binnen de GMR geeft mogelijkheden voor financiering vanuit provincie Rijk of EU. Een recent voorbeeld is de afsluiting van de Regio Deal met de rijksoverheid, waarbij er financiering beschikbaar komt voor diverse projecten in alle gemeenten van de GMR.
- Veel zaken die in de regionale opgaven zijn opgenomen vertegenwoordigen een gemeenschappelijk belang. Onze inwoners werken en recreëren ook buiten de gemeentegrens en maken veelvuldig gebruik van voorzieningen buiten de gemeente. Denk hierbij onder andere aan een robuust en duurzaam verkeersnetwerk, banen bij regionale bedrijven en instellingen, stedelijke voorzieningen en natuur en cultuurbeleving. Omgekeerd maken ook inwoners van buiten de gemeente gebruik van onze natuur en voorzieningen.

De regionale agenda is herkenbaar voor de gemeente Mook en Middelaar
De regionale agenda 2025-2028 vloeit voort uit de regionale agenda 2023-2024. De opgaven van de GMR zijn nauw met elkaar verweven en komen overeen met de opgaven en taakvelden binnen met name het ruimtelijk domein van de gemeente. De beleidsmatige regioplannen vormen daarnaast een kapstok voor het gemeentelijk beleid. De GMR heeft de eerste jaren van haar bestaan veel geïnvesteerd in planvorming. In de nieuwe agenda komt meer nadruk op uitvoering van deze plannen. De rol van de GMR is daarbij veelal faciliterend, waarbij de GMR zorgt voor organisatorische steun en verbinding maakt met provinciale en nationale agenda's voor financiering van de plannen.
Voorbeelden hiervan zijn;

- Gebiedsprogramma Rijk van Nijmegen, dat binnen de opgave Groene groeiregio tot stand wordt gebracht.
- Verbetering van het regionaal mobiliteitsnetwerk, onder andere met hubs en deelmobiliteit dat binnen de opgave de Verbonden regio wordt opgepakt.

Ook zijn er een beperkt aantal nieuwe onderwerpen die om regionale samenwerking op de schaal Arnhem – Nijmegen vragen, aan de agenda toegevoegd. Hiervoor wordt verwezen naar de opgaves die hieronder inhoudelijk worden toegelicht.

Begroting 2025-2028 en Inwonerbijdrage 2025
De begroting voor 2025 en verder van de GMR is sluitend. De inkomsten worden voornamelijk opgebracht door de inwonerbijdragen die van de gemeenten worden gevraagd. In de begroting is alleen rekening gehouden met subsidies en bijdragen van derden voor zover deze nu zeker zijn. De opgaven zijn inhoudelijk geladen en financieel vertaald naar een bijdrage per inwoner.

De inwonersbijdrage wordt alleen verhoogd met de vooraf overeengekomen indexering met de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN). Het is te waarderen dat er verder geen verhoging is voorgesteld gelet op de ambities van de GMR.

Intekenen op opgaven
De regionale opgaven hebben veel raakvlakken met onze eigen opgaven en dragen daar aan bij. De ambities en doelstellingen rondom de vijf opgaven zoals die zijn verwoord in de regionale agenda, zullen voor bouwstenen zorgen die gemeenten kunnen overnemen in hun omgevingsbeleid. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de afspraken over de Woondeal en Verstedelijkingsstrategie. Concreet betekent het dat deze opgaven zullen doorwerken in de gemeentelijke omgevingsplannen.

Zoals hiervoor is vermeld participeren wij momenteel alleen in de Verbonden regio en de Groene groeiregio. Nu er een nieuwe meerjarige agenda ligt, is het moment aangebroken om te bezien of deelname aan de huidige opgaven verlengd moet worden en met name of deelname aan andere opgaven (Circulaire regio, Ontspannen regio en Productieve regio) wenselijk is. Hierbij moet enerzijds worden meegenomen dat de opgaven steeds integraler worden, waardoor beperkte deelname nadelen met zich meebrengt. Anderzijds maken wij ook deel uit van de Regio Noord-Limburg en moeten er dus soms keuzes worden gemaakt.

Hieronder worden de opgaven nader toegelicht en wordt tevens ingegaan op de vraag of deelname gewenst is.

<u>Opgave Groene groeiregio (o.a. wonen)</u>
Kosten 2025: € 1,18 per inwoner (kosten 2024 : € 0,99 per inwoner)

Vanaf de start van de Groene Metropoolregio participeren wij in deze opgave.

Inhoud opgave
- Starten met uitvoeren van vastgestelde visies, zoals verstedelijkingsstrategie, NOVEX-ontwikkelperspectief en Regioarrangement in de vorm van een gebiedsprogramma Rijk van Nijmegen.
- Actualiseren van de hierboven genoemde visies.
- Continueren proces rond versnellen woningbouw.
- Continueren proces rond huisvesting aandachtsgroepen
- Continueren proces klimaatadaptieve, conceptuele en circulaire woningbouw
- Uitvoeren Regio Deal rondom leefbare wijken
- Verdubbeling budget van 882k (2024) naar 1.606k (2028). Helft gedekt door externe gelden.

Voorgesteld wordt om mede te delen dat wij voornemens zijn onze deelname aan deze opgave te continueren met name vanwege het feit dat we de grote ruimtelijke opgaven, die ook onze gemeente raken, regionaal moeten oppakken. Daarnaast zijn wij tevreden met de stappen die inmiddels op diverse gebieden gezet zijn. Voor wat betreft de woondeal wordt opgemerkt dat we deze in Limburg-noord hebben gesloten.

<u>Opgave Productieve regio (o.a. economie en arbeidsmarkt)</u>
Kosten 2025: € 0,92 (in 2024 en de jaren daarvoor: geen deelname)

Inhoud opgave:

- Ambities uit het RPW (Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen) realiseren.
- Stimuleren van ondernemerschap in het MKB.
- Het stimuleren van ontwikkeling naar een circulaire economie.
- Een schoon en slim logistiek ecosysteem.

Belangrijk onderdeel betreft het RPW (Regionaal Programma Werklocaties). Wij participeren op dit onderdeel in de regio Noord-Limburg via het POL (Provinciaal Omgevingsplan Limburg). De provincie Limburg is ook ons aanspreekpunt. Voor wat betreft het stimuleren van het ondernemerschap: MKB dit doen we al via allerlei kanalen, bijeenkomsten en subsidie-ondersteuning. Voor wat betreft de circulaire economie en logistiek ecosysteem zitten veel elementen in de Verbonden en Circulaire regio

Gelet op het feit dat de genoemde ambities onvoldoende meerwaarde hebben voor Mook en Middelaar m.n. vanwege het feit dat wij niet deelnemen aan het RPW, wordt voorgesteld om in de zienswijze te vermelden dat wij voornemens zijn om niet deel te nemen aan deze opgave.

<u>Opgave Ontspannen regio (o.a. toerisme, recreatie en cultuur)</u>
Kosten 2025: € 0,92 (in 2024 en de jaren daarvoor: geen deelname)

Inhoud opgave:
- Groen-Blauwraamwerk (versterken van groen en blauw in stedelijk en landelijk gebied) van de regio): rapport Vervlochten Regio is gereed. Dit vormt de basis voor de op te starten gebiedsprocessen Groene Mantel om Nijmegen.
- Goede en toegankelijke toeristisch-recreatieve voorzieningen incl. spreiding over de regio hiervan. Dit in samenwerking met o.a. TVAN.
- Duurzaam toerisme: verdere uitbreiding van fiets- en wandelroutenetwerken.
- Goede culturele voorzieningen en een actief cultureel netwerk.

Tot dusver hebben wij aan deze opgave niet deelgenomen. Voorgesteld wordt om in de zienswijze op te nemen dat we graag nader willen onderzoeken of deelname voor ons gewenst is.
Uit een eerste globale inventarisatie is het volgende gebleken:
- Zoals hiervoor is vermeld worden opgaven steeds integraler. Zo gaat men binnen de Ontspannen regio samen met de Verbonden regio kijken hoe de hubs en toeristische overstappunten (TOP's) een rol kunnen spelen in een uitbreiding van de routenetwerken.
- Mook en Middelaar heeft toerisme & recreatie hoog in het vaandel staan. Samenwerking vindt zowel in Limburg als in Gelderland plaats. Alhoewel samenwerking met TVAN (Regionaal bureau voor Toerisme Veluw Arnhem-Nijmegen) in het Rijk van Nijmegen reeds plaatsvindt kan deelname aan de opgave Ontspannen regio een extra impuls betekenen voor deze samenwerking en de samenwerking met andere partijen op het gebied van recreatie en toerisme. Dit vergt nader onderzoek.
- Al eerder is vanuit onze raad gemeld dat men het element 'groen' mist in de Groene Metropoolregio. Het behouden en versterken van groen en blauw staat in deze opgave voorop.
- Klimaatadaptatie is een belangrijke opgave in onze regio. Steeds vaker en heftiger merken we de gevolgen van droogte, hitte, hevige regenbuien en hoog- en laag water. Aanpassing aan deze veranderingen is noodzakelijk en deelname aan de opgave Ontspannen regio draagt hieraan bij.
- Verder speelt de vraag of samenwerking op het gebied van kunst en cultuur, in deze regio vormgegeven in de '025 samenwerking', gewenst is.

Raadsvoorstel

Het college stelt uw raad voor om de voor- en nadelen van deze opgave in een RIA in het najaar van 2024 te bespreken, zodat hieromtrent een weloverwogen beslissing genomen kan worden.

Opgave Verbonden regio (o.a. vervoer)
Kosten 2025: € 1,59 (kosten 2024: € 1,58)

Vanaf de start van de Groene Metropoolregio participeren wij in de Verbonden regio.

Inhoud opgave:

1. Voorzieningen en infrastructuur

- Uitwerken mobiliteitsafspraken met het rijk.
- Investeringen in het spoor (o.a. elektrificatie van de Maaslijn).
- Agenderen mobiliteitsprojecten op en rondom snelwegen (o.a. pre-verkenning naar de knelpunten rondom de A73).
- Actieve mobiliteit als speerpunt naar meer duurzame mobiliteit (stimuleren van overstap van auto naar fiets).
- Regionaal mobiliteitsnetwerk (goede bereikbaarheid) hierin.
- Belangenbehartiging OV (lobby voor behoud OV-aanbod).
- Verkeersveiligheidsbeleid. GMR heeft een stimulerende en ondersteunende rol hierin.

2. Duurzame mobiliteit en gedrag

- Programma slim en schoon onderweg. Betreft stimuleren van duurzaam en slim reisgedrag.
- Efficiënt gebruik beschikbare infrastructuur.
- Duurzame logistiek. Er wordt ingezet op het versnellen van de realisatie van de laadinfrastructuur.

Mobiliteit is bij uitstek een onderwerp dat regionaal opgepakt moet worden. Vanuit de GMR wordt er ook gelobbyd richting provincie en rijk. Iets waar we als gemeente ondersteuning bij nodig hebben. Verder wordt er veel regionaal aan monitoring gedaan op het gebied van mobiliteit en verkeersveiligheid. Dit gebruiken wij om beleidskeuzes te maken.

Om voornoemde redenen wordt geadviseerd in de zienswijze op te nemen dat wij voornemens zijn te blijven deelnemen aan de Verbonden regio.

Opgave Circulaire regio (o.a. energie)
Kosten 2025: € 1,63 (2024 en de jaren daarvoor: geen deelname):

Inhoud opgave:

1. Grondstoffen en ketens.
   - Betreft het stimuleren en uitdragen van circulaire projecten.
   - Circulair inkopen door gemeenten.
   - Grondstoffen- productieketens sluiten. Doel is om een of twee regionale grondstoffenketens per jaar circulair of biobased te maken.
   2. Circulaire bouw en infra.
   - Men werkt o.a. aan circulair opdrachtgeverschap voorde grond- weg- en waterbouw. Mogelijke cofinanciering vanuit de Regiodeal.
   3. Water – en klimaatadaptatie. Betreft het opvangen, vasthouden en hergebruiken van water. In samenhang met de Ontspannen regio.
   4. Energietransitie. Diverse aandachtsvelden:

- Regionale Energiestrategie (RES)
- Warmtestructuur : de regionale warmtestructuur wordt verder uitgewerkt
- Energiesysteem. Men werkt aan oplossingen om netcongestie te beperken door regionaal te programmeren en samen met partners als Liander en Tennet tot de juiste investeringen en oplossingen te komen.
- Verduurzamen gemeentelijk energieverbruik. Denk o.a. aan gezamenlijke inkoop van energie.

Inhoudelijk wordt opgemerkt dat Mook en Middelaar voor wat betreft de RES in de regio Noord- en Midden Limburg is ingedeeld. Dit geldt nog steeds alhoewel hier ook ontwikkelingen zijn, o.a. voor wat betreft de organisatievorm, waarover u nog nader wordt geïnformeerd. Verder speelt mee dat verduurzamen van de afvalstromen, voor zowel huishoudelijk afval als grootschaliger afval, ook de aandacht heeft binnen de samenwerking met de DAR.

Tot dusver heeft Mook en Middelaar niet aan deze opgave meegedaan. Binnen elk speerpunt is wel iets van belang te vinden, maar we zien ook veel onderwerpen, die onze gemeente in de regio Noord- en Midden-Limburg heeft geregeld. Ook t.a.v. deze opgave wordt voorgesteld om in de zienswijze op te nemen dat we nader willen onderzoeken of deelname gewenst is.
In aansluiting op de hiervoor vermelde passage over de Ontspannen regio stelt het college uw raad voor om ook de voor- en nadelen van deelname aan de opgave Circulaire regio in een RIA in het najaar van 2024 te bespreken, zodat hieromtrent een weloverwogen beslissing genomen kan worden.

Zienswijze uittreding gemeente Montferland
De gemeente Montferland heeft aangegeven uit de regeling te willen treden, wegens het feit dat de raad de wens heeft uitgesproken zich sterker te willen oriënteren op de Regio Achterhoek. Hierdoor loopt de GMR structureel ruim € 300.000 mis. Dit is binnen de eigen begroting opgelost en leidt dus niet tot een structurele uitzetting van de bijdragen van de andere gemeenten.
Het hiervoor in de uitredingsregeling vastgelegde proces is goeddeels doorlopen en uw raad wordt nu de mogelijkheid geboden om over de wijziging van de regeling een zienswijze in te dienen. Het ontwerp-wijzigingsbesluit is als bijlage 2 aan de stukken toegevoegd. Deze zienswijze mag er overigens niet op gericht zijn om uittreding van de gemeente Montferland te blokkeren. Wij adviseren u om geen zienswijze in te dienen, omdat uit het voorstel blijkt dat Montferland de incidentele uittredingskosten (ongeveer € 15.000) - conform uittredingsregeling - voor haar rekening neemt. In combinatie met teruggave van een evenredig deel van de Algemene Reserve van de GMR (ongeveer € 25.000) leidt dit netto tot een beperkte teruggave van €10.000. Van structurele uittredingskosten is geen sprake.

Kanttekeningen

- Mook en Middelaar werkt op een aantal opgaven/speerpunten ook samen in de regio Noord- (en midden-)Limburg. Ook binnen het Rijk van Nijmegen wordt samengewerkt. Gelet op de dubbele oriëntatie van onze gemeente is het belangrijk dat wij samenwerken op de onderwerpen die voor onze gemeente (onze inwoners en onze ondernemers) van belang zijn en meerwaarde hebben. Dat betekent dat we kritisch zijn op de onderwerpen waarop samengewerkt wordt, waarbij we uiteraard wel loyaal en solidair zijn met onze partners.
- Deelname aan meerdere opgaven betekent ook een verhoging van de kosten (zie kopje Financiën).
- Deelname aan meerdere opgaven vergt ook extra ambtelijke inzet.

- Deelname aan een opgave betekent ook deelname aan alle projecten binnen de betreffende opgave. Er is dus geen keuzemogelijkheid voor wat betreft de projecten binnen een opgave.

Duurzaamheid

Duurzaamheid speelt een centrale rol binnen de ambitie van de samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en binnen de verschillende opgaven.

Participatie

Alhoewel de regionale agenda vanwege de samenhang tussen de vijf opgaven een uitnodiging is om deel te nemen aan alle vijf de opgaven, is het de bevoegdheid van de deelnemende raden om te beslissen aan welke opgaven zij willen deelnemen.

Financiën

Mook en Middelaar participeert momenteel in de Verbonden regio en de Groene Groeiregio. Momenteel betalen wij hiervoor een bijdrage van € 1,36 per inwoner per jaar voor het Regiobureau (is 50% t.o.v. de andere gemeenten) , € 1,58 per inwoner per jaar voor de Verbonden regio en € 0,99 per inwoner per jaar voor de Groene groeiregio. Totaal € 3,93 per inwoner per jaar. Op basis van het aantal inwoners (8150) betekent dit € 32.000 per jaar.
Indien wij aan de huidige twee opgaven mee blijven doen stijgt deze bijdrage in 2025 o.g.v. indexatie van 6,54% (Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen) naar een totale inwonerbijdrage van € 4,16 per inwoner per jaar (totaal € 34.000,-).
Indien we ervoor kiezen om ook aan de opgave Ontspannen regio deel te nemen komt hier € 0,92 per inwoner per jaar bij. De bijdrage wordt dan € 5,08 per inwoner per jaar, totaal € 41.500,- per jaar.
Kiezen we daarnaast ook voor deelname aan de opgave Circulaire regio komt er € 1,63 per inwoner per jaar bij en wordt de totale bijdrage € 6,71 per inwoner per jaar, totaal € 54.700,- per jaar. Het reeds opgenomen bedrag in de meerjarenbegroting zal dan ook moeten worden opgehoogd.

Uitvoering

- Indien uw raad akkoord gaat, stelt het college het AB van de GMR in kennis van de door uw raad vastgestelde zienswijze. Een conceptbrief is als bijlage toegevoegd (bijlage 3).
- In het najaar zal een RIA worden ingepland en daarna volgt bij het aanbieden van de conceptbegroting een (definitief) voorstel over deelname aan de opgaven en wordt tevens de dekking vermeld.

Bijlagen

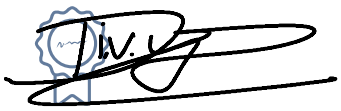
1. Concept Regionale agenda en begroting GMR 2025-2028
2. Ontwerp-wijzigingsbesluit GR GMR
3. Concept-zienswijzebrief agenda en begroting 2025-2028 en ontwerp-wijzigingsbesluit GR wegens uittreding gemeente Montferland

Raadsvoorstel

Mook, 11 juni 2024

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
drs. W. Mariman

De burgemeester
I.M. van Dijk